2026 оны 11 сарын 7-нд
хуралдсан
ИОН намын Төлөөлөгчдийн Танхимын
2026 оны 2-р хурлын
3-р тогтоолын 1-р хавсралт

ИРГЭДИЙН ОРОЛЦООНЫ НЭГДЭЛ НАМААС ТӨРИЙН СОНГУУЛЬД НЭР ДЭВШҮҮЛЭХ, БОЛОВСОН ХҮЧНИЙГ ШИЛЖ СОНГОХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААГ ЗОХИЦУУЛАХ ЖУРАМ

Нэг. Төрийн сонгуульд ИОН намыг төлөөлж нэр дэвшүүлэх байгууллага

1.1. Намын дараах байгууллага ИОН намыг төлөөлж дараах сонгууль, албан тушаалд нэр дэвшүүлэх байгууллага байх бөгөөд нам улс төрийн сонгуульд оролцох тухай төрийн байгууллагад илэрхийлнэ. Үүнд:

1.1.1. УИХ, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн сонгуульд намаас нэр дэвшүүлэх байгууллага нь ИОН намын Төлөөлөгчдийн Танхим байна.

1.1.2. Нийслэлийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хуралд нэр дэвшүүлэх байгууллага нь нийслэлийн Танхим байна.

1.1.3. Аймаг, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуульд нэр дэвшүүлэх байгууллага нь тухайн аймаг дүүргийн танхим байна. Хэрэв аймаг, дүүрэгт Танхим байгуулагдаагүй бол тухайн аймаг, дүүрэг дэх салбар байгуулагдсан нэг сум, хорооны танхим, эсвэл намын салбар бүхий сум, хороодын танхимын хамтарсан хурал байна.

1.1.4. Сумын иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал, баг, хорооны иргэдийн нийтийн хурлын тэргүүлэгчдийн сонгуульд ИОН намаас нэр дэвшүүлэх байгуулага нь тухайн сум, хорооны танхим байна.

1.2. Намын дүрмийн 11.5.8-д зааснаас бусад төрийн сонгуульд ИОН нам дангаараа эсхүл өөр намтай эвсэл байгуулж, эсхүл өөр нам эвслийг дэмжиж оролцох эсэхийг энэ журмын 1.1.2, 1.1.3, 1.1.4-т заасан тухайн шатны Танхимын хурлаар хэлэлцэж, танхимын гишүүдийн олонхийн саналаар шийдвэрлэнэ.

1.3. Төрийн сонгуульт байгууллагад ИОН нам олонхи болсон, эсвэл өөр нам, эвсэлтэй хамтран олонхийг бүрдүүлэх тохиолдолд дараах түвшний албан тушаалтныг намын дараах байгууллагаас санал болгож уламжилна. Үүнд:

1.3.1. Монгол улсын Их Хурлын дарга, Монгол Улсын Ерөнхий сайдын албан тушаалд нэр дэвшигчийг Төлөөлөгчдийн танхим санал болгож УИХ дахь намын бүлэгт уламжилна.

1.3.2. Нийслэлийн ИТХ-ын дарга, нийслэлийн засаг даргад нэр дэвшигчийг Нийслэлийн танхим, нийслэлийн танхим байгуулагдаагүй бол салбартай дүүргүүдийн танхим хамтарсан хурлаар тус тус санал болгож Нийслэлийн ИТХ дахь намын бүлэгт уламжилна.

1.3.3. Аймаг, дүүргийн ИТХ-ын дарга, аймаг, дүүргийн засаг даргад нэр дэвшигчийг тухайн аймаг, дүүргийн танхим, уг танхим байгуулагдаагүй бол салбартай

сумдын танхим хамтарсан хурлаар тус тус санал болгож аймаг, дүүргийн ИТХ дахь намын бүлэгт уламжилна.

1.3.4. Сумын ИТХ-ын дарга, сумын засаг дарга, Хорооны засаг дарга, Хорооны ИНХ-ын тэргүүлэгчид нэр дэвшигчийг тухайн сум, хорооны танхим санал болгож сумын ИТХ дахь намын бүлэгт болон хорооны ИНХуралд тус тус уламжилна.

Хоёр. Намын гишүүн өөрийгөө илэрхийлэх

2.1. Энэ журмаар зохицуулагдаж буй аливаа нэр дэвшилтийг зөвхөн өөрийгөө илэрхийлсэн намын гишүүдийн хүрээнд авч хэлэлцэнэ.

2.2. Намын гишүүн Намын дүрмийн 20.1.1, 20.2, 20.2.1, 20.2.2, 20.2.3-т заасны дагуу дараах хугацаанд, дараах хэлбэрээр өөрийгөө илэрхийлсэн байна.

2.2.1. Улс төрийн хуримтлал үүсгэгч гишүүний болзлыг ээлжит сонгуулийн жил сонгууль болохоос нэг сарын өмнө, ээлжит бус болон нөхөн сонгуулийн үед намын Дотоод сонгуулийн ажлын хэсгээс зарласан хугацаанд багтан хангаж Бүртгэгчид бүртгүүлэх;

2.2.2. Төрийн ээлжит сонгуулийн хооронд хамгийн багадаа нэг удаа хандивлагч гишүүнээр бүртгэгдсэн байх. Ээлжит бус, нөхөн сонгуулийн үед намын Дотоод сонгуулийн ажлын хэсгээс зарласан хугацаанд багтан хандивлагч гишүүний болзлыг хангаж Бүртгэгчид бүртгүүлэх;

2.2.3. Намын мөрийн хөтөлбөрт нийцсэн идэвхтэй үйл ажиллагааг зохион байгуулах, манлайлах, нийгэмд танигдах;

2.2.4. Намын үйл ажиллагаанд оролцсон өөрийн оролцооны жагсаалт бүхий тандалт үнэлгээний хувийн тайланг намын дүрмийн 18.5.3-т заасан Тандалт үнэлгээ хийх эрх бүхий ажлын хэсэг, байгууллагад Дотоод сонгуулийн ажлын хэсгээс зарласан хугацаанд гаргаж өгөх.

2.2.5. Нэр дэвших шат шатныхаа хүрээнд намын мөрийн хөтөлбөр боловсруулахад идэвхитэй оролцох, эсвэл мөрийн хөтөлбөрт оруулах санал, хуулийн төсөл, бодлогын баримт бичгийг санаачилж тухайн шатны намын байгууллагын хурал, эсвэл ИОН намын гишүүдийн нээлттэй сургалтанд танилцуулсан, эсхүл хэлэлцүүлсэн байх.

2.2.6. Энэ журмын 2.2.1 ба 2.2.2-т заасны дагуу намын бүртгэгчид бүртгүүлсний дараа Намын дотоод сонгуулийн ажлын хэсэгт өөрийн өрсөлдөхийг хүсч буй албан тушаал, сонгуульд өрсөлдөх орон тоо, тойргийн гурав хүртэлх сонголтыг бичиж илгээнэ.

Гурав. Тандалт, үнэлгээ

3.1. Намын дүрмийн 18.5.3 дахь заалтыг үндэслэн улс төрийн сонгуульд намаас нэр дэвшигчийн тандалт үнэлгээг Намын даргын тушаалаар байгуулагдах Тандалт үнэлгээний ажлын хэсэг зохион байгуулна. Сум, дүүрэг, баг, хорооны сонгууль болон өрсөлдөгч бүртгэгдээгүй аль нэг шатны сонгуульд Тандалт үнэлгээний ажлын хэсэг байгуулахгүй.

3.2. Тандалт үнэлгээний ажлын хэсэг нь ИОН намаас төрийн сонгуульд нэр дэвшихээ илэрхийлсэн гишүүдийн тандалт үнэлгээний тухай журмын дагуу үйл ажиллагаа явуулна.

3.3. Тандалт, үнэлгээний дүгнэлт нь тухайн гишүүний жагсаалт ба тойрогт жагсах эрэмбэлэлт, тойргийн сонголт, сонгуулийн сурталчилгааны тактик, сонгуулийн төсвийн төлөвлөлт боловсруулахад баримтлах үндэслэл болно.

Дөрөв. Намын байгууллага шийдвэр гаргах

4.1. Төрийн сонгуульд ИОН намыг төлөөлж нэр дэвшүүлэх байгууллага нь аливаа нэр дэвшигчийн асуудлыг хурлаар хэлэлцэхийн өмнө Дотоод сонгуулийн ажлын хэсгээс гаргасан нэр дэвшигчдийн жагсаалтыг хүлээн авна.

4.2. Хэрэв нэг орон тоонд нэгээс олон хүн нэр дэвшиж байвал саналын хуудсыг дотоод сонгуулийнажлын хэсэгт бүртгүүлсэн дарааллын дагуу бэлтгэнэ.

4.3. Дотоод сонгуулийн ажлын хэсэгт бүртгэгдээгүй сул орон тоонд нэр дэвшүүлэлтийг намын эрх бүхий байгууллагын хурал дээр зохион байгуулж болно.

4.4. Төрийн сонгуульд ИОН намыг төлөөлж нэр дэвшүүлэх хурлаар нэр дэвшигч бүрийн тандалт үнэлгээний онооны дүн, тандалт үнэлгээ хийгдээгүй үед нэр дэвшигчийн өөрийн тандалт үнэлгээний тайланг тус тус сонссоны дараа нэр дэвшихээр бүртгэгдсэн гишүүн бүрт мөрийн хөтөлбөрөө танилцуулах ижил тэнцүү цаг олгоно.

4.5. Энэ журмын 4.4 дэх заалтын дагуу хэлэлцсэний дараа нэр дэвшигчдээс асуух асуулттай гишүүдийг бүртгэж авч бүртгүүлсэн дарааллын дагуу асуулт асуух ижил хэмжээний цаг олгоно.

4.6. Энэ журмын 4.5-д заасны дагуу бүх асуултыг нэгмөсөн сонссоны дараа нэр дэвшигч бүр хурал даргалагчийн зарласан ижил хугацаанд багтаан өөрт хамааралтай, эсвэл өөрийн сонгосон асуултад хариулна.

4.7. Энэ журмын 4.4- 4.6 дахь ажиллагаа явагдаж дууссаны дараа санал хураалтыг зохион байгуулж, эрх бүхий байгууллагын хуралд оролцогсдоос хамгийн олон хүний санал авсан нэр дэвшигчийг намын нэр дэвшигчээр батална.

Тав. Хүйсийн тэгш байдал, жагсаалт эрэмбэлэх

5.1. Энэ журмын дагуу гарсан шийдвэр нь Монгол улсын хуулийн дагуу шаардсан хүйсийн тэгш байдлыг хангасан байна. Үүний тулд зохих тооны орон тоонд шийдвэр гаргахдаа хүйсийн квотоор нэр дэвшилт явуулж болно.

5.2. Хувь тэнцүүлсэн болон холимог системээр сонгууль явагдах тохиолдолд намын нэр дэвшигчдийн жагсаалтын төслийг Дотоод сонгуулийн ажлын хэсгийн илтгэлийг үндэслэн Төлөөлөгчдийн танхимын хуралд намын дарга, Нийслэл, аймаг, дүүргийн танхимын хуралд тухайн танхимын дарга, сум, хорооны танхимын хуралд тухайн сум, хорооны салбарын дарга тус тус оруулж хэлэлцүүлнэ.

5.3. Намын жагсаалт, тойрогт нэр дэвшигчдийн дарааллын төслийг хуралд оруулахдаа Намын дарга, салбарын дарга нар дараах үзүүлэлтийг хянаж үзсэний дараа хуралд оруулна. Үүнд:

5.3.1. Тандалт үнэлгээний ажлын хэсгийн эрэмбэ ба дүгнэлтийг нэр дэвшигч бүрт зөв үндэслэсэн эсэх,

5.3.2. Тандалт үнэлгээ хийгээгүй бол энэ нь дүрмийн заалттай тохирч буй эсэх

5.3.3. Хуулиар заасан жендерийн харьцаа, жендерээр ээлжилж жагсаах болзол хангагдсан эсэх.

5.3.4. Гомдол мэдээлэл ирсэн тохиолдолд нэр дэвшигч өөр намын гишүүн бус гэдгийг нотолсон баримтыг нягтлах

5.3.5. Тандалт үнэлгээ, дотоод сонгуулийн ажлын хэсгийн гаргасан эрэмбийн асуудлаар Маргаан таслах комисст аливаа маргаан үүссэн эсэх, үүссэн бол шийдвэрийг авч үзэх.

Зургаа. Журам хүчин төгөлдөр болох

Энэхүү журам нь 2026 оны 11 сарын 9-ний өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.